

Handläggare
Astrid NyströmDatum
2012-03-19Diarienummer
BUN-2012-0131.50BUN 2012-04-26
Ärende 2.3

Barn- och ungdomsnämnden

Motion, väckt av Maria Gardfjell (MP), angående att barn i förskolan måste få vistas i en "giftfri" miljö

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden föreslås besluta

att som svar på motion angående att barn i förskolan måste få vistas i en "giftfri" miljö till kommunstyrelsen avge upprättat förslag till yttrande.

Sammanfattning

I motion väckt av Maria Gardfjell (MP) föreslås att kommunfullmäktige beslutar att ge barn- och ungdomsnämnden i uppgift att tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram miljökrav och en handlingsplan för hur förskolorna i Uppsala kommun snabbt ska bli mer hälsosamma att vistas i för barnen. Nämnden instämmer i att gifter i barns miljö ska vara så liten som möjligt och utgår ifrån att gällande lagar et cetera följs vid kommunal upphandling och inköp. Nämnden anser inte att det är nämnden som är den som ska vara ansvarig för att ta fram eventuella miljökrav samt en handlingsplan. Om några riktlinjer eller dokument behövs föreslås att ansvaret ges till miljö- och hälsoskyddsnämnden i samarbete med kommunens inköpsavdelning.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har hemställt om yttrande över motion daterad 24 januari och väckt av Maria Gardfjell (MP) angående att barn i förskolan måste få vistas i en "giftfri" miljö (**bilaga 1**). Motionären föreslår att kommunfullmäktige beslutar att ge barn- och ungdomsnämnden i uppgift att tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram miljökrav och en handlingsplan för hur förskolorna i Uppsala kommun snabbt ska bli mer hälsosamma att vistas i för barnen.

Ärendet

Motionären anser att kommunen måste ha tydliga och högt ställda krav på hur förskolor, lekplatser och idrottsanläggningar byggs, renoveras och driftas för att uppnå målet att vardagen för barnen ska innebära färre kemiska risker. Genom grön upphandling kan kommunen som stor upphandlare kräva att produkter ska vara fria från ämnen som inte uppfyller hårda miljö- och hälsokrav.

Motionären nämner att bland andra Göteborgs stad har satt upp målet att miljögifter i barnens vardag ska minska. Där har man också infört miljödiplomering av förskolor.

Motionären föreslår att kommunen ska vidareutveckla informationen till föräldrar och förskolepersonal för att underlätta medvetna val och minska de hälsorisker både hemma och i förskolan.

Synpunkter och påpekanden

På kommunens insida kan man läsa om Miljöanpassad upphandling. Där framgår att "det är viktigt att vi i kommunen ställer miljökrav vid våra upphandlingar eftersom det bidrar till en hållbar utveckling." Här hänvisas också till Miljöstyrningsrådet och till den vägledning, som rådet tagit fram till hjälp för offentliga verksamheter att ställa miljökrav vid upphandling.

Miljöstyrningsrådet är ett bolag som bildades 1995 och som ägs gemensamt av stat och näringsliv genom Miljödepartementet, Svenskt Näringsliv och Sveriges Kommuner och Lands-ting med staten som huvudägare (85 procent).

I rådets databas finns bland annat miljökravsspecifikationer med tillhörande miljöinformation för de varor och tjänster som upphandlas mest inom offentlig sektor. Dock inget som gäller inredning, leksaker, textilier, redskap etc som kan tänkas finnas på en förskola.

Regeringen har satt som mål för ekologiska livsmedel att dessa ska uppgå till 25 % av den offentliga maten 2010. Det finns också kriterier för nybyggnad av lokaler, exempelvis förskolor, skolor, idrottshallar. Kriterierna rör bland annat energi, materialval och fuktsäkerhet.

I juli 2010 infördes en målformulering i upphandlingslagstiftningen: "Upphandlande myndigheter *bör* beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn vid offentlig upphandling om upphandlingens art motiverar detta" LOU 1 kap.9 a§. Tidigare stod det *får* i lagen.

Göteborgs kommun, som motionären hänvisar till har satt upp målet "Göteborg ska vara så giftfritt att inte människor eller miljö påverkas negativt" som ett lokalt miljömål tillsammans med 11 andra miljömål. Ett delmål är "Minskad förekomst av miljögifter i barns vardag". Det omfattar gifter i maten, vattnet, luften, kläder, möbler, textilier, leksaker samt i städ- och hushållskemikalier.

En indikator för delmålet är Andelen miljödiplomerade förskolor. Diplomeringen innebär bland annat att verksamheten listar de kemikalier som används och tar reda på vilka risker som är förenade med användningen av den kemiska produkten. Verksamheten byter också ut sådana kemiska produkter som inte är miljömärkta. Andelen miljödiplomerade förskolor var 9,5 procent år 2010 och trenden anges vara positiv. För grundskolor låg andelen på 3,6 procent.

Göteborgs stad konstaterar på sin hemsida att det krävs internationella insatser för att nå delmålet samt insatser från Kemikalieinspektionen och från tillverkare och återförsäljare. På den lokala arenan anges att tillsyn och analyser krävs för att nå delmålet.

Uppföljningen sker genom miljöförvaltningen. I Miljörapport 2010 konstaterar man att "det lokala målet för Giftfri miljö är mycket svårt att nå inom den utsatta tidsramen". ... "De lokala delmålen visar på en positiv utveckling med minskad förekomst vad gäller gifter i barns vardag, ...". Vidare skriver man att ett "viktigt sätt att bidra till att uppnå målet är att uppmuntra konsumtion av miljömärkta varor och tjänster. Offentliga och privata organisationers inköp har extra stor påverkan. Göteborgs stad kan behöva ta fram en kemikaliestrategi för sina inköp".

Barn- och ungdomsnämnden föreslås i sitt yttrande framföra att

- nämnden instämmer i att gifter i barns miljö ska vara så liten som möjligt
- nämnden utgår ifrån att gällande lagar, regler och möjligheter till val av giftfria produkter följs vid upphandling och inköp av kommunen
- att ansvaret för att ta fram eventuella nödvändiga riktlinjer att användas av berörda inte ges till nämnden utan föreslås ligga på miljö- och hälsoskyddsnämnden tillsammans med kommunens inköpsavdelning.

Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad

Carola Helenius-Nilsson
Direktör

Handläggare
Oltner JennyDatum
2012-03-01Diarienummer
KSN-2012-0434

UPPSALA KOMMUN	
Barn- och ungdomsnämnden	
2012-03-05	
Dnr:	Dpi
BUN 2012-0131	50

Fastighetsägarnämnden
Styrelsen för Vård och bildning
Barn- och ungdomsnämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Remiss: Motion av Maria Gardfjell (MP) om att barn i förskolan måste få vistas i en "giftfri" miljö

Kommunstyrelsen hemställer om yttrande i rubricerade ärende.

Upplysningar kan fås av ovan angiven handläggare.

Yttrandet ska ha inkommit till **Registrator, Kommunledningskontoret, senast: 1 juni 2012**

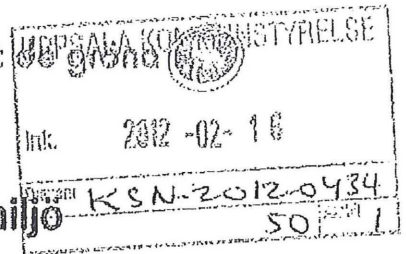
Nämnderna har att beakta kommunalekonomiska konsekvenser

Kommunstyrelsens diarienummer ska **alltid** anges när yttrandet lämnas.

Med vänlig hälsning

Per Davidsson
Kanslichef
Kommunledningskontoret

Motion till kommunfullmäktige

Barn i förskolan måste få vistas i en "giftfri" miljö

De senaste 50 åren har världens kemikalieproduktion ökat från sju miljoner ton till över 400 miljoner ton per år. Enligt EU:s sammanställning används idag över 100 000 kemiska ämnen, varav många är skadliga. De finns i allt som omger oss, exempelvis i kläder, mat, leksaker, hygienprodukter och byggmaterial. Världsnaturfonden har låtit analysera blod från tre generationer. Resultatet visar att barnens blod innehåller högre halter av vissa kemiska ämnen jämfört med äldre generationer.

Barn är särskilt utsatta och känsliga för skadliga kemikalier. Deras biologiska utveckling, fysiska aktiviteter och beteende ger upphov till ökad exponering. Barn dricker mer vatten, äter mer mat och andas mer luft per kilogram kroppsvikt än vuxna. De biter och suger på saker, utforskar sin omvärld och vistas nära golvet där kemikalier samlas. Upprepad exponering under de första levnadsåren riskerar att skada nervsystemet, reproduktionssystemet, hormonsystemet och immunsystemet. Det är allvar. Det handlar om kommande generationers fertilitet och hälsa.

Därför krävs försiktighet, en ökad medvetenhet och ett breddat hälsotänkande, särskilt för de miljöer som barn vistas i regelbundet. Det kräver att vi politiker agerar – att vi lever upp till det förtroende som föräldrar ger oss dagligen.

Göteborgs stad och andra kommuner har gått före. De har satt upp målet att miljögifter i barnens vardag ska minska. En viktig del i detta arbete är miljödiplomerad av förskolor. Arbetet innefattar bland annat att endast miljömärkta hygienprodukter ska användas, att kemikalierna i förskolemiljön kartläggs, att de saker som medför risk fasas ut, samt en högre andel ekologiska produkter i maten och att den tillagas lokalt. Skolgårdarna ska ha mer grönt än asfalt och uppmuntra till lek utomhus. 2010 var nästan var tionde förskola i Göteborg miljödiplomerad och trenden för de kommande åren är fortsatt positiv.

För att kunna uppnå målet att vardagen för barnen ska innebära färre kemiska risker måste kommunen ha tydliga och högst ställda krav på hur förskolor, lekplatser och idrottsanläggningar byggs, renoveras och drifas. Som stor inköpare har Uppsala kommun makten att genom grön upphandling kräva att produkter ska vara fria från ämnen som inte uppfyller hårda miljö- och hälsokrav. Endast produkter som är bevisat säkra ska användas – barnperspektivet och försiktighetsprincipen måste gälla.

Samtidigt ska staden vidareutveckla informationen till föräldrar och förskolepersonal. Därmed underlättas medvetna val och minskade hälsorisker, både hemma och i förskolan.

Med hänvisning till ovanstående föreslår jag att kommunfullmäktige beslutar följande:

Kommunfullmäktige ger Barn och ungdomsnämnden i uppgift att tillsammans med Miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram miljökrav och en handlingsplan för hur förskolorna i Uppsala kommun snabbt ska bli mer hälsosamma att vistas i för barnen.

Uppsala 24 januari 2012

Maria Gardfjell (MP)

Handläggare
Astrid Nyström

Datum
2012-03-19

Diarienummer
BUN-2012-0131.50

FÖRSLAG

Kommunstyrelsen

Yttrande över motion, väckt av Maria Gardfjell (MP), angående att barn i förskolan måste få vistas i en "giftfri" miljö, KSN-2012-0434

Kommunstyrelsen har hemställt om Barn- och ungdomsnämndens yttrande över rubricerad motion. Med anledning härav vill nämnden framföra följande:

Nämnden instämmer i motionens innebörd, det vill säga att gifter i barns miljö ska vara så liten som möjligt. Nämnden anser att det är viktigt att tillse att så blir fallet och utgår ifrån att gällande lagar, regler och möjligheter till val av giftfria produkter följs vid kommunal upphandling och inköp av såväl byggmaterial som inredning och utrustning till förskolor.

Nämnden anser inte, som motionären föreslår, att det är nämnden som är den som ska vara ansvarig för att ta fram eventuella miljökrav samt en handlingsplan. Om några riktlinjer eller dokument behövs, utöver de som redan finns, föreslås att ansvaret ges till miljö- och hälso-skyddsnämnden att i samarbete med kommunens inköpsavdelning arbeta fram dokument som kan användas av byggherrar och andra som förverkligar lokaler och utemiljöer för förskolor, av förskolor såväl i egen regi som i fristående förskolor samt av föräldrar.

Barn- och ungdomsnämnden

Cecilia Forss
Ordförande

Kerstin Sundqvist
Sekreterare